

животът на този голям човек и лекар бе низ от пречки, мъчнотии, заплахи и дискриминация. Той много светеше“.

8.2. Свидетелство на професор Елка Русева за баща ѝ д-р Любен Русев²⁹⁴

Баща ми Любен Иванов Русев е роден на 28 юли 1898 г. в Русе. Следва медицина в Германия и специализира в Париж в института на световно известния психиатър Жан-Мартен Шарко. Утвърждава се като невролог-психиатър. Завръща се в България и се оженва за майка ми Люба, родена през 1904 г. в Пазарджик. Тя завършва медицина в София и по специалност е невролог.

С банков заем от Популярна банка баща ми започва строителството на психиатрична клиника, по-късно известна като „клиниката на 4-ти километър“, но тогава хората я знаеха като „клиниката на д-р Русев“. Там, където родителите ми я построиха, беше голо поле с ниви. В клиниката идваха пациенти от всички страни от Балканския полуостров, защото тя бе една от първите психиатрични клиники на Балканите по това време. Бях малка, но си спомням, че през Втората световна война при него идваха евреи, които той криеше като пациенти. Тези хора впоследствие идваха да му благодарят преди да заминат за Израел.

След 9 септември 1944 г. много пъти идваха да правят обиск у нас, ние живеехме в едно полутаванско помещение в самата болница. Един ден майка ми не се стърпя и запита милиционерите: „Какво търсите в един лекарски дом?“ Отговорът ни потресе: „Чухме, че имате много обувки“. И майка им каза: „Ето ми гардероба. Към всеки тоалет естествено има и обувки“. Не ѝ зачетеха 18 години трудов стаж, който имаше в болницата с мотива, че тя била на съпруга ѝ.

Татко е предупреждаван от наши познати, че се готви национализация. Един от тях е бил съпругът на пианистката Тамара Янкова, впоследствие ръководител на катедрата по пиано в Държавната консерватория. Тогава баща ми възкликнал: „Как ще ми вземат клиниката?! Че аз съм я построил с честен труд!“ През 1948 г. болницата беше национализирана, а татко го изселиха в Ловеч, без право да се връща в София. Ние, с мама

²⁹⁴ Елка Русева (р. 1938 г.) е професор по пиано. Научната степен професор получава след 10 ноември 1989 г. Дотогава не ѝ е разрешено кариерно развитие. Елка Русева е съпруга на поета и книгоиздател Павел Славянски. Свидетелството за баща ѝ е предоставено от нея специално за настоящата книга.

и брат ми Милко²⁹⁵, също напуснахме столицата. На баща ни бе разрешено да работи в Ловешката болница. След като създаде нервно отделение там, беше преместен в Русе, където също благодарение на него бе открито нервно отделение.

Баща ми беше един от първите български лекари, които провеждаха изследвания в областта на генетиката. Той обаче бе критикуван от колегите си комунисти и не му разрешиха да работи в тази област. Продължи да работи като лекар до смъртта си през 1955 г., когато получи инфаркт от „много хубаво“ и си отиде млад на 56 навършени години.

Аз вече бях в интерната за даровити деца (по-късно Музикалното училище) – свирех от малка на пиано, а майка ми се върна в София, където имаше апартамент, който общината беше напълнила с наематели. Една от наемателките, сестра на активен борец, ни викаше: „Ние затова сме се борили! Няма да мръдна оттук!“, а друг наемател беше партийният секретар на „Елпром“. Майка беше съученичка с жената на Кимон Георгиев, Веса Георгиева. Тя помогна и на партийния секретар дадоха квартира на бул. „Скобелев“, а сестрата на активния борец се махна едва след като заведохме дело срещу нея в съда.

²⁹⁵ Братът на Елка Русева, Милко Русев, завършва медицина и работи като лекар невролог. Участва в авторския екип, съставил книгата „Български лекари и студенти по медицина, жертви на комунистическия терор 1944–1989“.